

1B 8699

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

Μιχ. Λαμπαροπούλου



1889

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

Μικ. Γαλαξοπούλου

# ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

188693

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΣΠΕΡΑΝ ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1889

ΕΝ ΤΗΣ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ.

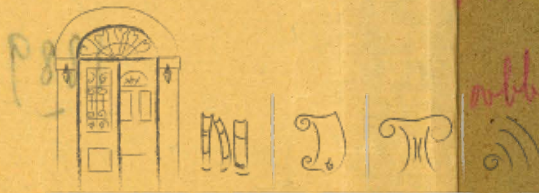
(*Εκδίδεται δαπάνη της Εταιρίας.*)

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΡΜΗΣ»

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΤΣΑΛΗ

ΓΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ 1889.  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ



14 = Act No. 41  
1889

# ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΣΠΕΡΑΝ ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1889

ΕΝ ΤΗΣ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

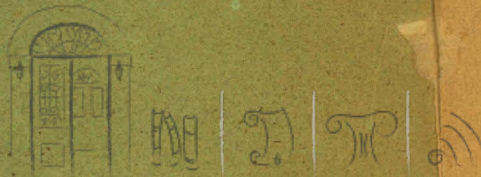
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΡΜΗΣ»

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΤΣΑΛΗ

1889.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ



Λόγος Πανηγυρικός

Ευχαριστικός

Τῆν εορταστικὴν 25<sup>ην</sup> Σεπτεμβρίου 1893

Ἐν τῇ ἐν Σερμυόνα Φυλακῇ Ἐλευσίνας

Ἰερὸν καθήκον, σεβαστὴ ὑμνήγυρις, συνήθοισάν ἡμᾶς ἐν-  
ταῦθα, ἵνα τελέσωμεν καὶ πάλιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγ-  
γενεσίας τὴν σεμνὴν ἐορτήν, εἰς ἐμὲ δὲ ἔλαχεν ὁ ἐντιμὸς  
κλῆρος νὰ ἐγκωμιάσω τῆς μεγάλης ταύτης ἐορτῆς τὸ ἀ-  
παστράπτον κάλλος καὶ τὸ ἐξέχον μεγαλεῖον. Γνωρίζω ὅτι  
ὑπάρχουσι καὶ παρ' ἡμῶν πολλοί, οἵτινες μεμψιμοιροῦντες ἢ  
καὶ ἀπλῶς προφασιζόμενοι, ὅτι βαρέως φέρουσι τὸ ἄδοξον  
τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ὀλίγας τρέφουσι περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ  
ἡμετέρου ἔθνους ἐλπίδας, μένουσι ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι εἰς  
τὰς ἐθνικὰς ἀναμνήσεις καὶ θεωροῦσι τὰς τοιοῦτου εἶδους  
πανηγύρεις περιττὰς καὶ καταδικάζουσι μάλιστα αὐτὰς ὡς  
ματαιὰς καὶ ἀκείρους ἐπιδείξεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας οὐδεμίαν  
ὀφέλειαν πρόκειται νὰ καρπωθῶμεν. Ἄλλ' ἐξ ἄλλου νομί-  
ζω, ὅτι ὅσα πλέον ταπεινὴν ἰδέαν ἔχουμεν περὶ τοῦ παρόν-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

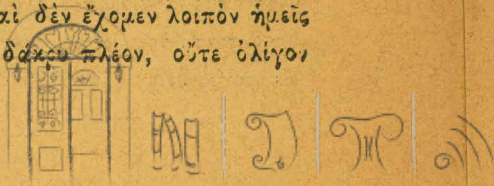
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ



τος—ἀδιάφορον ἂν δικαίως ἢ μὴ — καὶ ὅσῳ μεγαλύτεροι εἶνε οἱ φόβοι, οὓς ἐμπνέει εἰς ἡμᾶς τὸ μέλλον, τόσῳ μᾶλλον ἀναγκαιὰν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν τέλεισιν τῶν ἐθνικῶν ἐορτῶν, δι' ὧν τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰς ταπεινὰς σκέψεις, περὶ τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην τυρβάζομεν καὶ ἐλεύθερον ἵπταται πρὸς σφαίρας ὑψηλοτέρας, τὰς σφαίρας ἐκείνας, τὰς ὁποίας καταυγάζει τὸ ὠραῖον, τὸ ἀληθές καὶ τὸ ἠθικόν καὶ ἀπὸ τῶν ὁποίων δυνάμεθα ἀσφαλέστερον νὰ κρίνωμεν τὰς ἐλλείψεις τοῦ παρόντος καὶ νὰ ἐξεύρωμεν τὰ μέσα πρὸς ἀποσόβησιν τῶν κινδύνων, οὓς περὶ τοῦ μέλλοντος τρέφομεν, ἄριστα λαμβάνοντες παραδείγματα ἐκ τῶν κατορθωμάτων τῶν ἐνδόξων ἡμῶν Ἡρώων, οἵτινες ὑπεράνθρωπον ἀγωνισάμενοι ἀγῶνα παρέδωκαν εἰς ἡμᾶς πατριδα ἐλευθέραν. Ἴδου διατὶ φρονῶ ὅτι αἱ ἐθνικαὶ αὗται πανηγύρεις δὲν εἶνε περιτταί. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἀποβλέψωμεν εἰς τὰς ὠφελείας ταύτας, ἢ εὐγνωμοσύνη τοῦλάχιστον πρὸς τοὺς ἡμετέρους πατέρας, ἢ εὐγνωμοσύνη πρὸς τοὺς προσφιλεῖς Ἡρώας τοῦ ἀγῶνος δὲν ἔπρεπε νὰ συναθροίσῃ ἡμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτό, ἵνα τελέσωμεν εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν εὐσεβὲς μνημόσυνον; ἀρμόζει νὰ μένη καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀμνημόνευτος ἀγὼν ἐλληνικός, ἀγὼν τόσον ἅγιος καὶ τόσον ἐνδοξος; Ἐὰν δὲν ἔχωμεν πλέον τὸ ψυχικὸν ἐκεῖνο σθένος, ὅπερ παράγει τὰ μεγάλα ἔργα, πρέπει διὰ τοῦτο νὰ μένωμεν ἀπαθαῖς καὶ πρὸ τοῦ μεγαλείου τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ λαμπρότητι ἢ ἡμέρᾳ αὕτη εἰς ἡμᾶς ἀποκαλύπτει; καὶ δὲν ἔχομεν λοιπὸν ἡμεῖς οἱ ὑπεράγαν εὐαίσθητοι οὔτε ἐν δάκρυ πλέον, οὔτε ὀλίγον

νεκρολίθον διὰ τῶν πατέρων μας τὰ μνήματα; . . . Ἐὰν ἔχωμεν ἄλλας κακίας, ἅς μὴ ρυπάνῃ τὴν ψυχὴν ἡμῶν καὶ ἢ μαύρῃ ἀγνωμοσύνη, ἢ εὐτελεστάτῃ αὕτη τῶν κακιῶν, καὶ ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτελέσωμεν ἄλλο καθήκον, ἅς διαφυλάξωμεν τοῦλάχιστον ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μεγάλου ἀγῶνος καὶ ζωηρὰν ἅς παραδώσωμεν αὐτὴν εἰς τὰ τέκνα ἡμῶν. Ποῖος ἤξεύρει μήπως αὐτὰ καὶ οὐχὶ ἡμᾶς προώρισεν ἡ θεία πρόνοια νὰ συνεχίσωσι τὸ ἱερὸν ἔργον; ποῖος δὲ δίδει εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα νὰ διακόψωμεν τὴν ἐνότητα, ἣτις πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος; ποῖος δίδει εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα νὰ φράζωμεν μὲ τὰς ἀπελπιστικὰς ιδέας μας τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν τῶν μεταγενεστέρων; καὶ διὰ τί τέλος πάντων τὸ παρὸν νὰ ἀπελπίξῃ ἡμᾶς τόσον πολὺ; μήπως δὲν ἔρχεται πάντοτε μετὰ τὴν τρικυμίαν ἢ γαλήνη, καὶ τὰ ἔτη τῆς ἐφορίας δὲν διαδέχονται κατὰ γενικὸν καὶ ἀναλλοίωτον κανόνα τῆς ἀφορίας αἱ δυστυχεῖς ἡμέραι; Μὴ προδικάζητε, μεμψίμοιροι, τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους . . . αὐτὸ εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ!

Ὁ ἐλληνικός ἀγὼν, ἐν ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας ἐγαλοῦχησαν τὰ πικρὰ τοῦ δούλου δάκρυα καὶ ἐλίκνισαν οἱ στεναγμοὶ του, ὑπῆρξεν ἀληθῶς μέγας κατὰ τε τὸν σκοπὸν, τὴν ἐκτέλεισιν κατὰ τὰ ἀποτελέσματα. Μέγας κατὰ τὸν σκοπὸν, διότι ἦτο ἀγὼν ὑπὲρ ἐλευθερίας, ἀγὼν ὑπὲρ πίστεως, ἀγὼν ὑπὲρ πατρίδος· μέγας κατὰ τὰ ἀποτελέσματα, διότι ἐπαπέφερε τὸ θεῖον τῆς ἐλευθερίας φῶς εἰς ἐκείνην τῆς γῆς τὴν



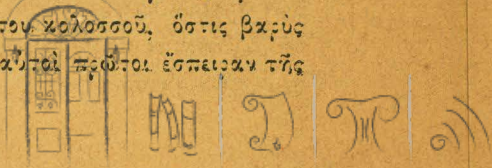
γωνίαν, ἣν ἄλλοτε πρώτην ἐφώτισαν αἱ μαγευτικαὶ αὐτοῦ ἀκτῖνες· μέγας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν διὰ τὸν ἡρώισμὸν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν μεθ' ὧν διεζήχθη. Ναὶ ἦτο μέγας ἄγων ὁ ἀγων τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦτο ἠυλόγησεν αὐτὸν ὁ Θεός, καὶ ἐθαύμασαν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι.

Τοῦ ἀγῶνος τούτου ἡ ἀρχὴ πρέπει νὰ ζητηθῆ εἰς ἐποχὴν λίαν ἀπομεμακρυσμένην. Ἄφ' οὗτου ἡ Ἑλλὰς ἐπεσε πρὸ τῶν πυλῶν τῆς μεγάλης πόλεως τὴν ἐνδοξὸν αὐτῆς πτῶσιν, ἤρ-  
 χισε νὰ παρασκευάζῃ τὴν ἀνάστασιν αὐτῆς. Ἀπαίσιον τῆς δουλείας τὸ σκότος εἶχε καλύψῃ τὰ πάντα, δὲν ἠδυνήθη ὁ-  
 μως νὰ σκιάσῃ καὶ τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα. Ἀκμαῖον καὶ ἐλ-  
 ληνοπρεπὲς διετήρησαν αὐτὸ ἡ ἱερά ἡμῶν θρησκεία, ἣτις ἔ-  
 φεραν αὐτὰ εἰς ἐπισπῆν πρὸς τὸ θεῖον, καὶ ἡ γλυκεῖα ἡμῶν γλῶσσα, ἣτις ἀπεκάλυπτεν εἰς αὐτὰ τοῦ κλασσικοῦ ἑλλη-  
 νισμοῦ τὰ κειμήλια. Ναὶ ἡ θρησκεία, ἥς σήμερον δὲν γνωρίζο-  
 μεν τὴν θεῖαν δύναμιν, ἐπαιδαγωγῆσε τὸν δαῦλον ἑλλη-  
 να, αὐτὴ ὡς μήτηρ φιλόστοργος ἐπέχυσε βάλσαμον εἰς τὰς πληγὰς του, αὐτὴ ἐνίσχυσε καὶ ἐκραταίωσεν αὐτὸν καὶ ὠ-  
 δήγησε τὰ βήματά του εἰς τὴν στενὴν ἐκείνην ἀτραπὸν, ἣτις φέρει εἰς τὸ μαρτύριον, ἣτις φέρει εἰς τὴν δόξαν! Ἡ θρησκεία καὶ ἡ γλῶσσα, τῆς ὁποίας ἡ περιφρόνησις θεωρεῖ-  
 ται σήμερον τίτλος εὐγενείας, διετήρησαν τὴν ἐνότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τὸν σύνδεσμον τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. Ὁ κληρὸς καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ γένους ἐγένον-  
 το οἱ πρῶτοι σκαπανεῖς τοῦ ἀξέστου κολοσσού, ὅστις βάρυς ἐπὶ αἰῶνας ἐπίεζε τὴν Ἑλλάδα, αὐτοὶ πρῶτοι ἐσπείραν τῆς

ἐλευθερίας τὸν σπόρον, ὅστις ἔμελλε βραδύτερον νὰ φέρῃ τὸσον πλούσιαν καὶ ὀροσερὰν βλάστησιν. Ἀλλὰ τὸ ἐλλη-  
 κὸν πνεῦμα ἱκανὸν πάντοτε νὰ πτερυγίσῃ εἰς τὰς σφαίρας τοῦ ἰδανικοῦ, νὰ ἐπισκοπήσῃ τῆς ἐπιστήμης τὰ μυστήρια, νὰ συλλάβῃ τὰς μορφὰς τοῦ ὠραίου καὶ ζωντανῆς νὰ πα-  
 ραστήσῃ αὐτὰς διὰ τῆς σμίλης καὶ τῆς γραφίδος, δύναται καὶ εἰς τὸν πρακτικὸν βίον νὰ δείξῃ τὰ πλούσια αὐτοῦ χα-  
 ρίσματα. Καὶ τὰ χαρίσματα ταῦτα ἔδειξεν ὁ Ἕλληνας κατὰ τὸν τρόπον μάλιστα ἀξιοθαύμαστον καὶ εἰς τοὺς χρόνους τῆς δουλείας. Παράλληλως πρὸς τὴν πνευματικὴν πρόοδον βαί-  
 νει καὶ ἡ υἱικὴ, καὶ ἰδοὺ σχηματίζονται πλούσια βιομη-  
 χανικαὶ κοινότητες, ἀναπτύσσεται ἡ ἐμπορία, ἡ θαλασσο-  
 πορία ἐκτεινομένη ἀπὸ τὰς Ἡρακλείους Στήλας μέχρι τοῦ Εὐξείνου ἀνοίγει νέους πόρους, σχηματίζονται κεφάλαια ση-  
 μαντικά. Τὰ κεφάλαια ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς ἄτομα, ἀλλ' ἡ ἰδιωτικὴ αὐταπάρνησις θὰ χρησιμοποίησῃ αὐτὰ μίαν ἡμέ-  
 ραν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.

Τὸ σπέρμα εἶχε πλέον ριφθῆ καὶ ριζοβολήσῃ, ἐν ᾧ δὲ ὁ κληρικὸς καὶ ὁ διδάσκαλος, ὁ ἔμπορος καὶ ὁ βιομηχανὸς ἀ-  
 νενδότης μὲν, ἀλλὰ σιωπηλῶς ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς ποθη-  
 τῆς τοῦ ἔθνους ἀναστάσεως, τὸ παλληκάρι αἰσθάνεται ἰ-  
 σχυρότερον τὸν πόθον τῆς ἐλευθερίας καὶ παρρησίᾳ δεικνύει τὰς ἐπαναστατικὰς αὐτοῦ τάσεις. Τὸ παλληκάρι δὲν δύνα-  
 ται πλέον νὰ ζῆσῃ εἰς τὴν πνιγερὰν ἀτμοσφαιρὰν τῶν δού-  
 λων πόλεων καὶ ζητεῖ τὸν καθαρὸν τῆς ἐλευθερίας ἀέρα εἰς τῶν ὀρέων τὰς παρθένους κορυφάς, εἰς ἃς ἀνέρχεται ψάλλον

ὁ ὠραῖον αὐτοῦ ἄσμα  
**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ**  
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ



*Μάνα, σοῦ λέω δὲν ἔμπορῶ τοὺς Τούρκους τὰ δουλεύω,  
 Δὲν εἰμπορῶ, δὲν δύναμαι, ἐμάλλιασ' ἡ καρδιά μου.  
 Θὰ πάρω τὸ τουφέκι μου τὰ πὰ' τὰ γένω κλέφτης  
 Νὰ κατοικήσω ἔς τὰ βουνὰ καὶ ἔς ταῖς ἕψηλαῖς ραχοῦλαις,  
 Νάχω τοὺς λόγγους συντροφιὰ, μὲ τὰ βουνὰ κουβέρτα,  
 Νάχω τὸν οὐρανὸ σκεπὴ, τοὺς βράχους γιὰ κρεβάτι,  
 Νάχω μὲ τὰ κλεφτόπουλα καθημερῶ ἡμέρι.*

Ἐκεῖ εἰς τὰ ὄρη ἀνέρχονται οἱ ἄστοί μας καὶ κτίζουσι τὴν φωλεάν των, ἐκεῖ διασώζουσι τὴν ἐλληνικὴν ἐλευθερίαν, ἐκεῖθεν ρίπτουσι κατὰ τοῦ τυράννου τὰς πρώτας σφαῖρας ὁ Βλαχάβας καὶ ὁ Κατσαντιάνης. Χαίρετε, ἱεραὶ ἀκροπόλεις τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας, χαίρετε, ἀθάνατοι πρόδρομοι τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, οὓς τόσον δικαίως ἐζύμνησαν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ τὰ περιπαθῆ ἔσματα!

Ἦλθε τέλος ὁ καιρὸς, ὃν αἰβουλαὶ τοῦ Ὑψίστου εἶχαν ὀρίσῃ διὰ τὸ μέγα ἔργον φαιδρὰ καὶ μυροβόλος ἀνατέλλει ἡ 25 Μαρτίου, ἡ ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μυστηριώδη σύλληψιν τοῦ λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου, καὶ ἰδοὺ—ποία ὠραία σύμπτωσις!—ἄλλης ἀπολυτρώσεως τὸ μυστήριον ἀρχίζει νὰ τελεῖται. Εἰς τὴν μονὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας ὑψοῦται ἡ σημαία τοῦ σταυροῦ, ἡ σημαία ἐκείνη, ἣτις πρὸ τεσσάρων αἰῶνων εἶχε χρησιμεύσῃ ὡς νεκρικὸν σάβανον τοῦ μάρτυρος βασιλέως. Δὲν εἶνε πλέον αἱματόφυρτος ἡ σημαία τοῦ σταυροῦ, τὰ δάκρυα τεσσάρων αἰῶνων ἐκαθάρισαν αὐτήν ὑψοῦται κυανόλευκος καὶ αἰ

πτυχαὶ αὐτῆς φαιδρῶς κυματίζουσι ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἔαρινου ζεφύρου, ὑψοῦται καὶ πάλιν ὠραία, ὅπως εἶνε ὠραῖος τῆς Ἑλλάδος μας ὁ οὐρανός. Σεβάσμιος κληρικὸς κρατεῖ τὸ ἱερὸν λάβαρον καὶ μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἀπὸ τὴν συγκίνησιν ἐκφωνεῖ τὸν μέγαν ὄρκον «Ἐλευθερία ἢ θάνατος» καὶ χίλια συγχρόνως στόματα ἀναφωνοῦσι μὲ μίαν φωνὴν «Ἐλευθερία ἢ θάνατος» καὶ εἰς ὅλα τὰ βουνὰ τῆς Ἑλλάδος ἡ ἡγὼ ἐπαναλαμβάνει ἀμέσως «Ἐλευθερία ἢ θάνατος» καὶ τὰ εἰς τότε ἤσυχα καὶ γαλανὰ κύματα τῶν ἐλληνικῶν θαλασσῶν ἐξογκούμενα προσπίπτουσι ὀρητικῶς εἰς τοὺς βράχους τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετσῶν, τῆς Χίου καὶ τῶν Ψαρρῶν ἐπαναλαμβάνοντα καὶ αὐτὰ «Ἐλευθερία ἢ θάνατος». «Ἐλευθερία ἢ θάνατος» ἐπαναλαμβάνουσιν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία καὶ ὁ μέγας αὐτὸς ὄρκος εἰς τῶν ἀθῶων τὸ στόμα ὁμοιάζει μὲ καταναυκτικὴν προσευχὴν, ἡ ὁποία φθάνει εἰς τοῦ Πλάστου τὸν θρόνον!

Ὁ ἀγὼν γενικεύεται, πανταχοῦ διεξάγεται πεισματώδης, πανταχοῦ προσφέρονται ἐκατόμβαι. Οὐδαμοῦ λησμονεῖται ὁ ὄρκος, οὐδεὶς λησμονεῖ αὐτὸν καὶ πάντες εἶνε πρόθυμοι μετὰ ἡρωϊσμοῦ νὰ ἀντιμετωπίσωσι τὸν θάνατον χάριν τῆς Ἐλευθερίας. Ὁρκίσθησαν ὅτι θὰ ἀνακτήσωσι τὴν Ἐλευθερίαν ἢ θὰ εὐρωσι τὸν θάνατον καὶ ἐτήρησαν τὸν ὄρκον των. Ἄς μαρτυρήσωσι περὶ τούτου τὰ βουνὰ καὶ αἱ πεδιάδες καὶ ὅλα τῆς Ἑλλάδος τὰ παράλια, ἅτινα εἶδον πῶς ἐπολέμουν οἱ ἠερότόκαρδοι, ἄς μαρτυρήσωσι τὰ Βέρβενα καὶ τὰ Τραπεζοῦνα, ἡ Χίος καὶ τὰ Ψαρρὰ, ἡ Νιάουσα καὶ ἡ

Κασσάνδρα, ἃς μαρτυρήσῃ τὸ ἥρωϊκὸν Μεσολόγγι καὶ αἱ  
 ξακουσμένοι Θερμοπύλαι, ἃς μαρτυρήσῃ ὁ Καφηρέυς καὶ τὰ  
 παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἅτινα εἶδον τοὺς θριάμβους  
 τῶν νέων σαλαμινομάχων καὶ τὸν ὄλεθρον, ὃν τὰ πυρπολι-  
 κά τῶν Ἑλλήνων ἔφερον εἰς τὸν ἐχθρόν. Ἄλλ' εἶνε ἄρα γε  
 ἀνάγκη νὰ ἀπαριθμήσω ἐν πρὸς ἐν τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν  
 γενναίων, τοὺς κινδύνους, τὰς στερήσεις, τὰς θυσίας; Καὶ  
 τί πρῶτον νὰ ἀνακαλέσω εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν καὶ τί δεύ-  
 τερον; τοῦ Πατριάρχου τὸ σχοινὶ ἢ τὸ σουβλὶ τοῦ Διακίου;  
 Τίνος δὲ τῶν μεγάλων Ἡρώων νὰ πλέξω διὰ τῆς ἀσθενοῦς  
 φωνῆς μου τὸ ἐγκώμιον; τοῦ Κολοκοτρώνη ἢ τοῦ Παπα-  
 φλέσσα, τοῦ Καραϊσκάκη ἢ τοῦ Μάρκου Βότσαρη, τοῦ Κα-  
 νάρη ἢ τοῦ Μιαοῦλη; Τίνος ἐξ αὐτῶν. ἀφ' οὗ καὶ μόνον  
 ἑνὸς ἐάν ἤθελον σκιαγραφῆσθαι τὸν ἐνδοξὸν βίον, δὲν θὰ μοὶ  
 ἐπάρκει ὁ χρόνος, ὃν ἡ ὑμετέρα εὐμένεια δύναται νὰ μοὶ πα-  
 ράσχῃ; . . . . .

Ὁ ἀγὼν διεξάγεται πανταχοῦ μετὰ ζήλου, πανταχοῦ ἐ-  
 γείρονται τρόπαια, πανταχοῦ τηρεῖται ὁ ὄρκος. Τηροῦσι τὸν  
 ὄρκον οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ πίπτουσι μεταξύ τῶν  
 πρώτων ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος· τηροῦσιν αὐτὸν οἱ λο-  
 γάδες τοῦ ἔθνους, οἵτινες μάχονται κροτερικῶς καὶ προσφέ-  
 ρουσιν ἐκυτοῦς θυσίας εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἐλευθερίας. Τη-  
 ροῦσι πρὸ πάντων τὸν ὄρκον οἱ ὀπλαρχηγοί, οἵτινες ἀγωνί-  
 ζονται λυσσωδῶς κατὰ τοῦ τυράννου καὶ τρέχουσιν ἀκρά-  
 τητοι ἐκεῖ, ὅπου ὁ κίνδυνος εἶνε μεγαλύτερος ἐκεῖ, ὅπου ἡ  
 δόξα θέλει στεφανώσῃ αὐτοὺς ζῶντας ἢ νεκρούς. Καὶ αὐταὶ

αἱ γυναῖκες δὲν λησμονοῦσι τὸν ὄρκον καὶ ὡς ἄλλαι σπαρ-  
 τιάτιδες ὀπλιζοῦσι μὲ τὰς ἰδίας τῶν χειρᾶς τοὺς εἰς τὸν  
 πόλεμον ἀπερχομένους συζύγους καὶ ἀδελφούς. Ἡ Μπουμπου-  
 λίνα ἐμβάλλει θάρρος εἰς τὸ στρατάπεδον τῶν Ἀργείων καὶ  
 τοῦ Σουλίου αἱ Ἡρωίδες εὐρίσκουσιν εἰς τοὺς ἀποκρήμους  
 τῆς πατρίδος τῶν βράχους σκληρὸν, ἀλλ' ἐνδοξὸν θάνατον.  
 Καὶ σεῖς ἐτηρήσατε τὸν ὄρκον, εὐγενῆ τοῦ παλιτισμοῦ καὶ  
 τῆς ἐπιστήμης τέκνα, καὶ σεῖς, οἵτινες ἤλθετε ἀπὸ ξένας  
 χώρας, ἵνα συμμερισθῆτε τοὺς κινδύνους καὶ τὰς θυσίας τῆς  
 ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος. Εἶνε καὶ ἰδικόν σας τὸ μνημόσυ-  
 νον, τὸ ὁποῖον τελοῦμεν σήμερον!

Ὁ ἀγὼν ἐξακολουθεῖ ἐπὶ ἔτη καὶ φέρει πανταχοῦ τὴν  
 καταστροφὴν καὶ τὴν ἐρήμωσιν. Τὸ μέγεθος τῶν θυσιῶν ἐ-  
 ξεγείρει τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὰς συμπαθείας, ἀπή-  
 χησις τῶν ὑποίων ὑπῆρξεν ἡ στάσις, ἦν αἱ μεγάλαὶ δυνά-  
 μεις ἔλαβον ἀπέναντι τῆς Τουρκίας, καὶ δι' ἣν προσφιῶς εἰ-  
 χεν ἐργασθῆ ἡ θαυμαστὴ περίνοια τοῦ μεγάλου Κερκυραίου  
 διπλωμάτου, εἰς ὃν ἐπεφυλάσσετο ἡ τιμὴ νὰ γείνη ὁ πρῶ-  
 τος κυβερνήτης τῆς ἐλευθερωθείσης πατρίδος.

Οὕτως ἡ Ἑλλάς, ὅτε μετεβλήθη εἰς ἐρείπια, ἐγένετο ἐ-  
 λευθερα. Ἡ Ἑλλάς ἐλευθερά! οἴμοι ὁποῖα λυπηρὰ συναι-  
 σθήματα διεγείρουσιν εἰς ἡμᾶς αἱ δύο αὐταὶ λέξεις καὶ πό-  
 σον φερμακκεύουσιν αὐταὶ τὴν χαρὰν ἐορτῆς τόσον προσφι-  
 λους καὶ τόσον ἐνδοξοῦ. Ἡ Ἑλλάς ἐλευθερά! καὶ ὅμως ἐ-

καθὲν ἑπὶ τὴν Μεσολόγγιον βαθὺς ἐρχεται ὁ στεναγμὸς τῆς  
**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**  
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ



σκληρωμένης Κρήτης και βλέπομεν ακόμη από τὰς ἀκτάς μας ἀλυσσοδεμένην τὴν Ἡπειρον. Ἡ Ἑλλάς ἐλευθέρα! Ποῦ εἶνε λοιπὸν ἡ Θράκη καὶ ἡ Ἰωνία καὶ διατὶ διπλοῦς πόνος ξεσχιζεῖ τῆς Μακεδονίας μας τὰ σπλάγγνα;

Ὁ ἀγὼν δὲν ἐτελείωσεν, ὄχι δὲν ἐτελείωσε, καίτοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἄλλα διὰ τὴν Ἑλλάδα εὐτυχῆ γεγονότα συνετελέσθησαν. Ἡ γενεὰ ἡμῶν ἀναλαβοῦσα μετὰ τῆς πολυτίμου κληρονομίας καὶ βαρείας ὑποχρεώσεις, δὲν ἐξεπλήρωσε μέχρι τοῦδε αὐτάς. εἴτε διότι δὲν ἠθέλησεν, εἴτε διότι δὲν ἠδυνήθη. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν δὲν ἔλειψαν παραδείγματα ἡρωϊσμοῦ καὶ αὐταπαρνήσεως ἀντάξια τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, ἀλλὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα μεμονωμένα ὄντα μόνον τοὺς ἀνδρείους μαχητὰς τιμῶσιν. Ἀπὸ τὸ στεφάνι, τὸ ὁποῖον ὁ ἑλληνισμὸς πλέκει σήμερον διὰ τοὺς Ἡρώας του, ὀλίγα φύλλα ἄς ῥάνωσι καὶ τὴν γῆν, ἣτις καλύπτει τὰ ἰδικά σας ὅστ᾽, γενναῖοι πολεμιστὰι τοῦ Βασιλῆος καὶ τοῦ Ἀρκαδίου τῆς Μακρυνίτσας καὶ τοῦ Γκριτζόβαλι· καὶ σεῖς δεχθῆτε σήμερον τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης μας, διότι καὶ σεῖς ἐπέσατε ὑπὲρ πατρίδος!

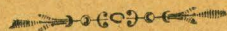
Ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ ἠθικοῦ φωτεινὴ λάμπει ἡ ἰδέα τῆς τελειότητος, ἥς αἱ ἀπαιτήσεις μὴ δυνάμεναι νὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς ἓν ἄτομον, εὐρίσκουσι τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν εἰς τοῦ κοινωνικοῦ σώματος τὴν πρόοδον. Νόμος δὲ θεμελιώδης πάσης κοινωνικῆς προόδου εἶνε νὰ ἀπολαμβάνη

ἐκάστη γενεὰ τὰ ἀγαθὰ, ἅτινα παρὰ τῆς προηγουμένης ἐκληρονόμησε, περισσότερα δὲ καὶ μεγαλύτερα νὰ παραδίδῃ εἰς τὴν ἐπομένην. Πρὸς τὸν νόμον τοῦτον τῆς κοινωνικῆς προόδου ἡμεῖς δὲν συνεμορφώθημεν δυστυχῶς καθ' ὀλοκληρίαν, δὲν συνεμορφώθημεν πρὸς αὐτὸν τοῦλάχιστον ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῶν ἐθνικῶν ὑποχρεώσεων. Τὸ λυπηρὸν τοῦτο φαινόμενον δὲν πρέπει, νομίζω, νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἐξάντλησιν τῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους, αἵτινες ἀναμφισβητήτως ὑπάρχουσιν, ἀλλ' εἰς ἄλλα χρησιμοποιοῦνται. Κοινωνικὴ κατάστασις ἐκρυθμὸς, πλημμελὲς ἐκπαιδευτικὸν σύστημα, ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὰ πάτρια ἦθη καὶ καταφρόνησις μάλιστα αὐτῶν, ἀδιαφορία πρὸς τὴν θρησκείαν, ἀπομίμησις προσήλωσις εἰς ξένα ἦθη καὶ ξένα ἔθιμα, ἀπομίμησις χωροῦσα μέχρι τοῦ γελοίου, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἀκάθεκτος τις τάσις πρὸς τὴν ὕλην, ἣτις ἤγειρε πανταχοῦ τὸν ἀπαίσιον αὐτῆς θρόνον, κατέστησαν ἡμᾶς ἐπιλήσιμονας τῶν ἐθνικῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἀπησχόλησαν ἀλλαχοῦ τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις. Ὑπὸ τοιούτους ὄρους δὲν ἦτο βεβαίως δυνατὸν νὰ συνεχίσωμεν τοῦ ἀγῶνος τὸ μέγα ἔργον. Τὰ μεγάλα ἔργα ἀπαιτοῦσι θυσίας καὶ μὲ θυσίας ἐξίλειοῦται τὸ θεῖον. Ὁ μὴ δυνάμενος ἢ ὁ μὴ θέλων νὰ ὑποστῇ τοιαύτας, ὁ κύπτων πρὸ τῆς ὕλης δουλικὸν τὸν αὐχένα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μεγαλοურγήσῃ. Τὰ μεγάλα ἔργα ὑπῆρξαν πάντοτε τὸ γέρας τῶν κόπων καὶ τῶν ἀγῶνων, τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ τῆς αὐτοθυσίας, καὶ τῆς δόξης ὁ περίβλεπτος στέφανος κοσμεῖ μόνον τὰς εὐγενεῖς κεφαλὰς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐτέθη προηγουμένως ὁ ἀκάνθινος στέφανος τοῦ μαρτυρίου. Καὶ σὺ, Ἑλλάς μου, δὲν θὰ δυνήθῃς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΠΡΙΟΥ

νά εκπληρώσης τὸν πόθον τοσούτων αἰώνων, δὲν θὰ δυνήθῃς  
σύσσωμος καὶ κραταιὰ νὰ γνωρίσης τὴν Ἐλευθερίαν καὶ νὰ  
ἀπολαύσης τὰ οὐράνια αὐτῆς δῶρα, ἢν καὶ πάλιν δὲν πενήτη-  
σης, ἂν καὶ πάλιν δὲν στενάξῃς, ἂν καὶ πάλιν δὲν προσφέ-  
ρης εἰς τὴν ἀδυσώπητον θεῶν αἱμάτα καὶ δάκρυα!



**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**  
**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ**  
**ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ**

Α1.52.Φ11.0010



**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**  
**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**  
**ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ**



**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ**  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ